

**MART SAAR
JA HÜPASSAARE**

A

2/68043

MART SAAR
JA HÜPASSAARE

28. IX 1882 - 28. X 1963

A-27820

EESTI NSV KULTUURIMINISTEERIUM
TEATRI- JA MUUSIKAMUUSEUM

MART SAAR
JA HÜPASSAARE

TALLINN · 1966

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
68043

1. Helilooja ema Ann ja isa Mihkel

„Lauluga mind uinutas ema
kui ma olin väikene,
lauluga mind äratas tema,
unune ei iial sec.“

M. Saar. „Unustamatu laul“.

MART SAAR JA HÜPASSAARE

Mart Saare kodupaiga Hüpasaare asustas 1760-ndate aastate paiku tema vanavanaisa, kes tuli siia metsavahikohale. Metsaüksindus tihendas põlvest põlve helilooja esivanemate sidet loodusega, õpetas selle võlusid märkama ja armastama.

28. septembril 1882. aastal sündis siin Kuresoo raba lähistel tulevane helilooja Mart Saar. Samas möödusid tema esimesed lapsepõlveaastad. Poisikese meeli köitsid varakult kodukoha metsade kõne, emalt kuulnud hällilaulud ning isa improvisatsioonid koduorelil.

2. Kaansoo külakooli
õpetaja Hans Mägi

Ka noore Mardi musitseerimiskirge rahuldab koduorel. Esimesed muusikateoreetilised teadmised sai ta Erlemanni „Muusikaõpetusest“, mida olevat lugenud „sada korda läbi“.

Isa abil ning iseõppimise teel omandaski M. Saar õige varakult sel määral orelimänguoskuse, et suutis Kaansoo külakoolis hommikupalvustel ja laulutundides organisti ülesandeid täita.

„Mängides armastas Mart Saar rohkem saatetoone ja nendega ka trillerdada. Oli ilusam küll, kuid ükskord muutus tal asi liiga keeruliseks ja viis läks sassi. Siis sai poiss õpetajalt noomida. Muidu ta just vigurimees polnud, kuid orelit taga võis muutuda päris lõbusaks.“

Kaansoo külakoolile järgnesid õppeaastad Suure-Jaani kihelkonnakoolis. Tolleaegne Suure-Jaani oli vilka seltskonnating muusikaeluga kihelkonnakeskus. Mitmekülgse koolimehe ja seltskonnategelase Joosep Kapi juhatusel tegutsesid siin laulu- ja pasunakoor ning lavastati näitemänge. 1887. a. loodi „Ilmatari“ selts, mille eesmärgiks oli „... mitmehäälelist laulu ja mängu eden-dada...“.

Siin sai Saar tuge oma muusikaharrastustele. Asjatundlikke näpu-näiteid muusikaõpinguis andsid talle Joosep Kapi pojad Hans ja Artur. Eriti viimase õhutusel muutusid selgepiirilisemaks M. Saare kavatsused Peterburi konservatooriumi astumiseks.

3. Artur Kapp ja Hans Kapp

4. Mart Saar
(1901. a.)

„Kaks noorematest paistsid silma oma andekusega, need olid Mart Saar ja Peeter Süda... Iseloomult oli Saar väga tagasihoidlik, liikus õige vähe seltskonnas, andus täielikult stuudiumile.“

*M. Lüdigu mälestustest
Peterburi konservatooriumi päevilt.*

Kuisekiri.

Pühapäeval, 20 juulil s. a.

saab olema

Kõpu kirikus

St. Peterburi keiserwatoriumi õpilase hra M. Saar'e
(orel) poolt tema kasuks

Waimulik kontsert,

Kõpu segakoori lahkkel kaasaitamisel, hra Tari juhatusel.

Programm:

1. Praelubium c-moll	Mendelssohn.
2. Kiituse laul	Wana kiriku wiis.
3. Andante tranquillo a-dur	Gade.
4. Kõpu igatjus	Gade.
5. Toccata et Fuga d-moll	Bach.
6. Troost	Nägeli.
7. II ja IV variation d-moll	Mendelssohn.
8. Salve	Paléstrina.
9. Concerto a-moll	Bach.

Piletite hinnad: (ühes margim.) I pl. 30 kop., II pl. 15 kop.

Õafatus punkt kell 1 p. l.

N° 80.

Wastutaja: M. Saar.

На основании Высочайше утв. 5-го мая 1892 г. мѣсяца Госуд. Сов. и утв. 20 августа 1892 г. правилъ со сбора билетовъ на публичн. зрѣн. и увес. имается сборъ, оплачиваемый картами.

Paar. печ. 17 juuni 1903 g. — Nais. Pealinne. Uudeks H. Fonin.

и. Печатня трафарета маст. Вильямс.

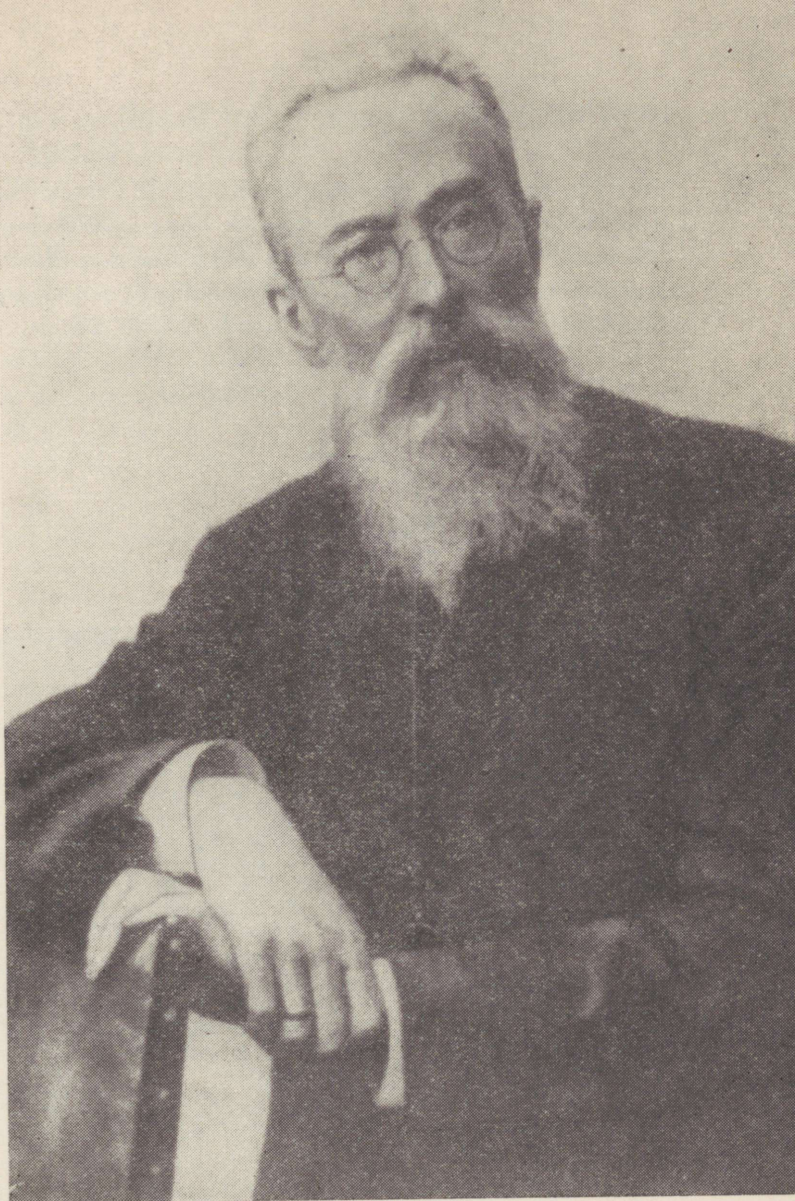

6. Prof. L. Homiliuse oreliklass

Ülal vasakul M. Saar, paremal J. Kärt, II reas kolmas P. Süda, viies P. Penna

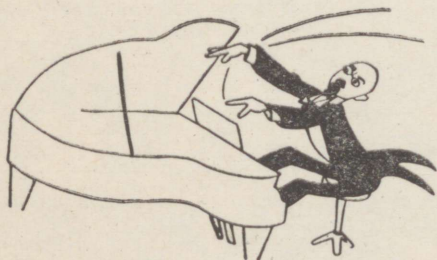
Ehkki konservatooriumis õppides (1901–1907) tuli M. Saarel võidelda tõsiste majanduslike raskustega, ei vähendanud see tema töö- ja loominguindu. Suurt mõju loominguilises töös avaldas talle tema kompositsiooniõppejõud N. A. Rimski-Korsakov, kellesse M. Saar suhtus elu lõpuni suure lugupidamisega. Eriti ühtisid õpilase ja õpetaja seisukohad rahvamuusikasse suhtumises, mis jäi mõlema loomingu baasiks. Kindlasti sai M. Saar oma õpetajalt inspiratsiooni ka rahvaviiside kogumiseks.

1907. a. lõpetas Saar konservatooriumi orelilerialal prof. L. Homiliuse õpilasena.

LOOMINGULISELE TEELE

Pärast konservatooriumi lõpetamist siirdus M. Saar Tartusse – kultuurikeskusesse, mis tänu Aleksander Lätte ja Rudolf Tobiase varasemale tegevusele mõjutas kogu meie maa muusikaelu. Viimaste lahkumise järel vajas Tartu pakiliselt uut muusikaelu suunajat.

8. K. A. Hindrey sõbralik šarž

Kuigi muusikatundide andmine jäi Mart Saarel põhitööks, avaldas ta innukalt ajakirjanduses arvustusi, esines orel- ja klaverisolistina ning saatjana.

Suurt tähelepanu äratas sel perioodil tema looming. M. Saare orelikontserdi puhul 1908. a. andis ajaleht „Elu“ nr. 184 tema loomingule järgmise iseloomustuse:

„Saar on kõigepäält helilooja – R. Tobiase kõrval küll kõige huvitavam. Saare helitöodes leiame sagedasti midagi müstilist ja saladuslist, tal on ka palju soojust ja õrnust, kuna kõik tema paremad tööd kaugel šabloonist on.“

1909. a. Tartus toimunud muusikapäeva kavast leiame M. Saare koorilaulu „Mis mulle meeldib“. 1910. a. VII üldlaulupeo kavast oli juba 3 Saare koorilaulu ja 2 pala sümfooniaorkestrile – „Poeem-prelüüd“ ja „Mazurka“. Kogu laulupeo kavast pidas läti helilooja Zalitis parimaks lauluks Tobiase „Noorte seppade“ kõrval ka M. Saare „Koduta“.

1909.–1911. a. jätkusid helilooja kompositsiooniõpingud Peterburis A. Ljadovi juures.

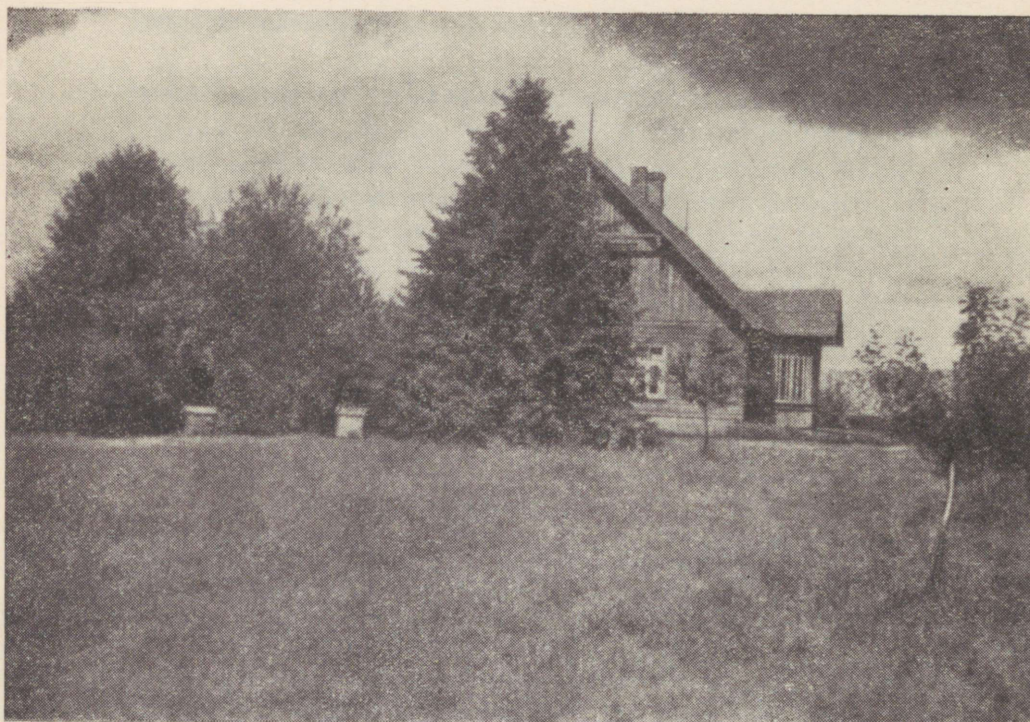
Edaspidi süvenes M. Saar intensiivselt rahvamuusikasse ning loomingu- ja muusikute töösse.

1921. a. oli ta juba ligi 300 teose autor. Suur osa tema loomingu- ja muusikute aga langes Tartus helilooja korteris tulekahju ohvriks.

„See on suurim õnnetus kogu minu elus, mida ma kunagi olen tundnud ja läbi elanud, mis võrdne kogu laste kaotusele . . . Seda kirjutan ma just meie kehvade kirjastusolude arvele,“ kirjutas M. Saar.

9. Peterburi konservatooriumi end. kasvandikud P. Süda, R. Kull, A. Topman, J. Aavik ja M. Saar (1913. a.)

10. M. Saare kodu Hüpasaares (praegune maja-muuseum)

JÄLLE KODUMAIL

Tartust asus M. Saar elama Tallinna. Siin pühendus ta täielikult loomingulisele tööle. Selle kõrval esines ta oma soolo- ja koorilaulude saatjana klaveril. M. Saare laulud leidsid aina püsivama koha kooride ja solistide repertuaaris. Korduvalt korraldati Tallinnas tema helitööde õhtuid. 1925. a. esitati tema helitööde kontserdil ka muusika J. Oro muinasjuttnäidendile „Kadunud printsess“. Sel puhul kõrvutas arvustus M. Saare

osatahtsust Eesti muusikas Rimski-Korsakovi omaga vene muusikas. Järjest vähem süüdistati M. Saare loomingut liigeses modernismis ning järjest rohkem hinnati tema loomingu uut rahvuslikku suunda. Eriti kiideti Saare loomingut Lätis ja Ungaris, kus sellega tutvuti Tartu üliõpilasmeeeskoori vahendusel.

Sel perioodil valmis M. Saarel palju teoseid Hüpasaares, kuhu helilooja sõitis igal võimalusel. Väsinuna närvilisest linnaelust, tahtis helilooja 20-ndate aastate lõpus siia alatiseks asuda. Kuna kodanlik valitsus ei tahtnud kergesti loobuda Hüpasaare metsavahitalust, tuli heliloojal pidada närvesöövat kirjavahetust.

Helilooja taotlust omandada sünnikodu, et seal segamatult loo-

11. M. Saar omaste keskel (1923. a.), esimene abikaasa Eliise Saar, õde Anna, Liina Kask, ema Ann Saar, ees õetütar Helmi, tütar Heli ja õetütar Hilda

mingulist tööd teha, toetasid ka Suure-Jaani ühiskondlikud organisatsioonid ning üldine avalik arvamus. Lõpuks läks M. Saare soov täide. Kuigi M. Saarel tuli Hüpasaareski võidelda paljude majanduslike raskustega, jäi sünnikodu oma metsaradade, kraavipervede ja rabalaugaste õõtsuvate kallastega helilooja loominguliseks lätteks.

30-ndail aastail võitis M. Saare looming täieliku tunnustuse. 1931. aasta kooriloomingu hindamise järgi olid kümnest parimast laulust 7 Saare omad. 1933. aastal – 5 laulu. Ka 1929. a. koorilauluvõistlusele saadetud 96 laulust oli 5 parimat tema tööd.

12. Heliloojate Riho Pätsi ja Tuudur Vettikuga sidus Mart Saart pikaajaline sõprus ja lugematud matkamälestused

13. M. Saar oma õpilaste Harry Otsa, Ester Mäe ja Erich Jalajasega

30-ndate aastate teise poole poliitilise elu ängistav õhk-kond halvas märgatavalt Saare loominguindu. Uue hoo sai see alles nõukogude võimu taaskehtestamisega Eestis. Kõrgest east hoolimata asus ta suure armastuse ja põhjalikkusega pedagoogilisele tööle Tallinna Riiklikus Konservatooriumis.

Paljude uute laulude kõrval sündis sõjajärgsetel aastatel meistri instrumentaalloomingu paremik – kolmas „Eesti süit“ klaverile jt.

Loomingulise aktiivsuse tõusuperioodiks kujunesid vanameistri elu lõpuaastad. Veel 1962. a. sai koorilaulude võistlusel auhinnalise koha tema segakooriteos „Hümn tööle“.

14. Hüpasaare metsaromantika oli heliloojale parim inspiratsiooniallikas

Andante maestoso.

Mis need ohjad meida hoidvad.

Con allegretto
mis need ohjad meida hoidvad;

Mis need ohjad meida hoidvad

Kipantapa kalle laul.

A. Saar
12. VII. 1908

Kipantapa kalle laul

deklamante

Põhjarann
A. Saar

Põhjarann

Ikka uuesti ja uuesti pöördus ta rahvaviiside ammendamatu tele allikatele, et ainet saada uutele koori- ja soololauludele. Mahukaid rahvaviisiköiteid sirvides oli meistril muhedaks ütluseks: „Ära tuleb nad kõik teha.“

K A V A S

Mart Saare uudislooming

I

Sõorumäele (Rahvaluule)
Oh kevade, oh kullake (A. Haava)
Uinulaul (Rahvaluule)
Kiigesevad, hellad vennad (Rahvaluule)
Kevad lindudega (M. Raud)
Kadakad (D. Vaarandi)
Arm tuli (J. Liiv)
Oks ajnus kord (A. Haava)
Tuulisel rannal (J. Sütiste)

esiettekanne

II

Ja meri laulis (E. Enno) — esiettekanne
Lingu, laugu (Rahvaluule)
Linnukene mäel (Rahvaluule) — esiettekanne
Lätsi küllä (Rahvaluule)
Kari kadunud (Rahvaluule)
Langud peol (Rahvaluule) — esiettekanne
Kasva karjaseksi (Rahvaluule) — esiettekanne
Ketran siidivilla (E. Niit) — esiettekanne
Kui hea on olla rõõmus! (E. Niit)

Klaveril — ENSV teeneline kunstnik
ELSA AVESSON

15. Ellen Laidre
soolokontserdi
kavaleht
(10. X 1962. a.)

16. „Põhjaviimu“ sünnikoht

„Et Mart Saare omapärast loomingut paremini mõista, selleks on vaja tunda Hüpassaart, sest seal on enamik tema helindeid sündinud.“

T. Vettik

„Koorilaulus piiratud abinõudega tõesti midagi luua ei ole sugugi kerge, seda enam peame kiitvalt tunnustama, et siin mõndagi on, mis uus ja algupäraline, mitte ainult üleüldse kunstimõõdupuu järel otsustades, vaid ka meie rahva iseäralduse mõttes. Igal laulul on midagi öelda... ühesõnaga, värskus lehvib siin vastu.“

R. Tobias

„Hää maitse, puhas tehnika ja stiili elegants – need on Saare kandvad, artistlikud omadused. Selle helilooja tööd vääriksid laiemat tähelepanu ka meie maal.“

J. Zalitis

Saarega algas meil „... uus ajajärk rahvusliku muusika suunas, mis küll algul meie vanema põlvele Eesti rahvaviisi põhjamaalise, karmi iseloomu, samuti võõraste mõjude tõttu, millega harjunud olime, võõrana tundus, kuid rõõmsataval viisil hakkab eriti meie noorem põlv rahvuslisest muusikast ikka rohkem ja rohkem aru saama.“

A. Topman

„Saar on omapärane tüüp Hüpassaare metsalõhnaga ja omatehtud sipelgavanni hapnikkudega... Mart Saar ei ole akordide koguja, kes kobab mõttetult pimeduses; ta jääb igas laulus ustavaks oma mõttele ja loogikale. Mart Saar on rajanud uue tee meie koorilaulu arengus.“

A. Kapp

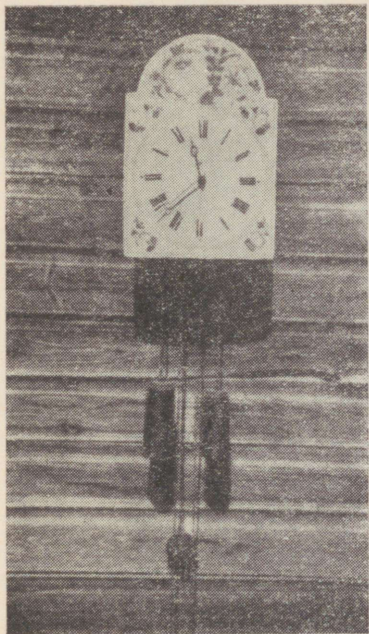
HELILOOJA ARMASTATUMAIK PAIKU KODU- LÄHISTEL

Võrdselt kalliks emalt kuulnud hällilauludega pidas helilooja mälestust vanaisast. Seda elustasid Hüpasaares aukohal hoitud vanaisa meisterdatud sepaalas ja seinakell.

„Selle tuttav tiksumine tuletab meelde mu lapsepõlve ja noorust.“

(M. Saar.)

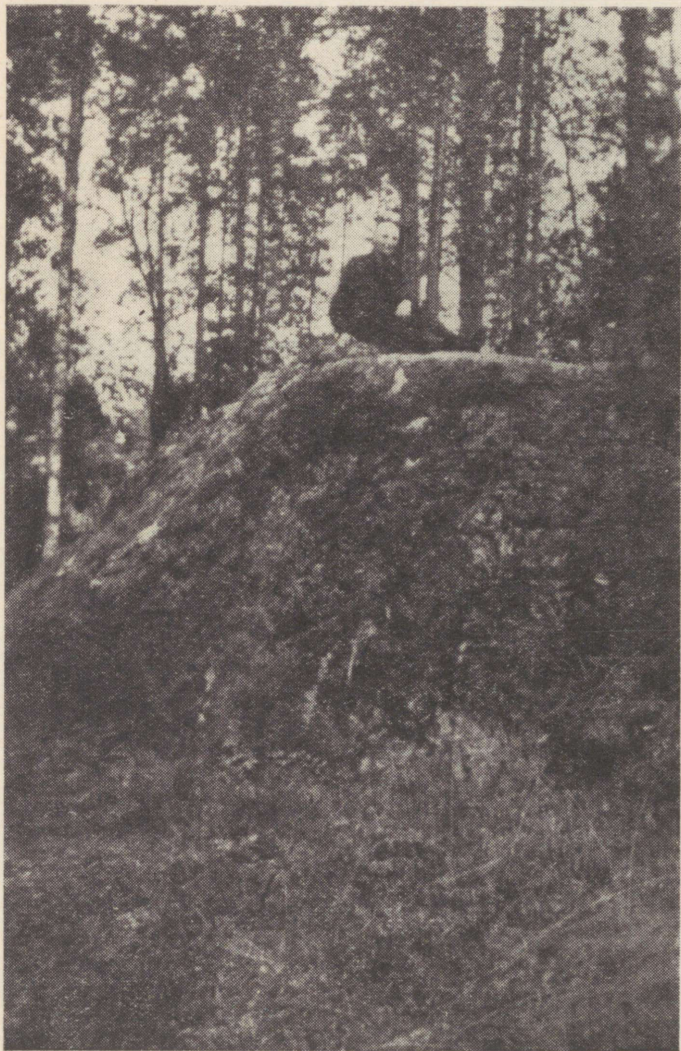

17. Mart Saare töötuba Hüpasaares. Muusikateadlane Karl
Leichter heliloojaga vestlust lindistamas

18. Hüpasaarest 3–4 km kaugusel sügavas metsapõues on hiigelkivi, mida helilooja nimetas „müstiliseks“. Kivil helilooja vend Hans Saar.

MEELDE-
JÄÄVAID
KOHTUMISI

20. Külla Hüpassaarde saabusid Harry Otsa ja Villem Kapp

21. Vabariikliku koorijuhtide segakoori lauljate esituses kõlas „Põhjavaim“.
Juhatas Gustav Ernesaks.

22. Tallinna Kultuuriülikooli kuulajad heliloojal külas.

Viimastel aastatel on kujunenud matkajail kauniks traditsiooniks istutada suure metsadelauliku koduõuele noor puu.

Sm. Mart Saari

tsaarets eest. Nõukogude Eesti muusika- ja kultuuri
arendamisel jõe strosses 70. sünnipäevaga

EESTI NSV
ÜLEMNÕUKOGU PRESIDIUM
oma seadlusega 27. septembrist 1952. a.

TUNNUSTAS TEID

EESTI NSV
RAHVA-
KUNSTNIKUKS

Eesti NSV Ülemnõukogu
Presiidiumi esimees

A. Jusselmann

Eesti NSV Ülemnõukogu
Presiidiumi sekretär

Stenroos

Tallinn, 22. septembrist 1952.

25. 75. sünnipäeval koos abikaasa ja tütrega

26. 80. sünnipäeva tähistamine „Estonia“ kontserdisaalis

27. 80. sünnipäeva tähistamine Suure-Jaanis.

Esireas: Paul Krigul, Mare Erik, Anne Pikksaar, Mart Saar, Magda Saar, Tuuli Saar, Gustav Ernesaks, Villem Kapp, Ado Velmet

Mart Saar – see on Hüpasaare sepikojade leelotoodete kvaliteedimärk noodilehel;

Mart Saar – see on oma nägu, martsaarelik stiil;

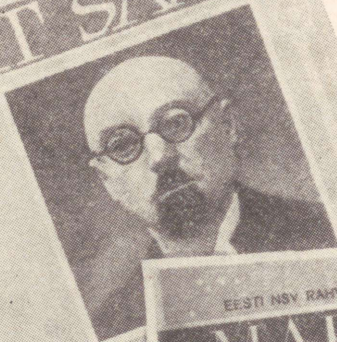
Mart Saar – see on loomingulaiskade, ka kahekümneaastaste raukade hirm;

Mart Saar – see on armastus rahvaloomingu ja loomingulise rahva vastu;

Mart Saar – see pole üksnes külavahe teevit, vaid rahvusliku muusika leelomagistraali nimetus.

Eesti NSV rahvakunstinik

MART SAAR

Esihob
Eesti
Raadio
Segakoor
Dirigent
Jüri
Vartište

SEGAKOOR

EESTI NSV RAHVAKUNSTNIK

MART SAAR

ENSV RIIGLIK
AKADEEMILINE
MEESKOOR

DIRIGENDID
GUSTAV ERNESTARS
HARALD LIND

MEESKOORI- LAULE

Eesti NSV rahvakunstinik

MART SAAR

Soolo- laule

МАРТ СААР И ХЮПАССААРЕ

На эстонском языке

Toimetaja A. Tamarkin

Tehniline toimetaja A. Tõnisson.

Ladumisele antud 28. I 1966. Trükkimisele antud 22. VI 1966. Paber 60×84. 1/16.

Trükipoognaid 2,0 + lisa. Tingtrükipoognaid 1,86. Trükiarv 6000. MB-06833.

Tellimise nr. 627. Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42.

Hind 20 kop.

Народного артиста ЭССР Марта Саара (1882—1963) часто называют певцом родного края. И это абсолютно верно, ибо с юных и до последних дней своих композитор воспевал родную природу. Кровно связан был Март Саар и с народной песней, любовь к которой он впитал вместе со звуками колыбельной и домашнего органа, на котором играл отец.

Детство будущего крупнейшего эстонского песенника — автора сотен песен, романсов, хоров, обработок народных песен — прошло в Хюпассааре (недалеко от Сууре-Яани), в самой настоящей лесной глуши. Здесь предки М. Саара, потомственные лесники, жили начиная с 60-годов 18 столетия.

Музыка влекла к себе маленького Марта неудержимо. Когда позади остались школьные годы, М. Саар поступает по совету друга детства, будущего композитора Артура Каппа, в Петербургскую консерваторию в класс органа проф. Л. Гомилиуса, а композиции учит его замечательный русский композитор Н. А. Римский-Корсаков. После окончания консерватории в 1907 г. Март Саар живет богатой творческой жизнью, в которой большое место занимает, помимо композиторской деятельности, активное участие в концертной жизни Тарту и Таллина. Выступал он как органист, пианист, музыкальный критик, давал уроки. На склоне лет, после восстановления в Эстонии Советской власти, М. Саар становится профессором Таллинской консерватории.

Всю свою жизнь М. Саар не порывал с родными местами, куда он всегда рвался, используя любую возможность приехать в Хюпассааре. Тут как-то легко, будто сами собою рождались все новые и новые творческие замыслы. Наследие М. Саара — его песни и инструментальные произведения — отличаются большим своеобразием, свежестью и яркостью. Писал М. Саар до самой своей смерти.

По решению Министерства культуры ЭССР дом в Хюпассааре стал в 1965 г. домом-музеем М. Саара. В настоящее время, как и при жизни композитора, Хюпассааре ежегодно привлекает к себе множество любителей музыки.

Список иллюстраций:

1. Мать композитора Анн Саар, отец Михкель.
2. Ханс Мяги, учитель сельской школы Каансоо, где учился М. Саар.
3. Друзья детства Артур Капп и Ханс Капп.
4. Март Саар (1901).
5. Программа концерта М. Саара (1903).
6. В Петербургской консерватории. Класс проф. Л. Гомилиуса (сверху слева М. Саар).
7. Н. А. Римский-Корсаков.
8. Дружеский шарж К. А. Хиндрей.
9. Бывшие воспитанники Петербургской консерватории: П. Сюда, Р. Куль А. Топман, Ю. Аавик и М. Саар (1913).

10. Дом в Хюпассааре, где жил М. Саар (ныне дом-музей).
11. М. Саар среди домочадцев (1923): первая жена Элизе Саар, сестра Анна, Лийна Каск, мать; спереди в центре дочь Хели.
12. Вместе с композиторами Рихо Пятсом и Туудуром Веттиком; с которыми М. Саара связывала многолетняя дружба.
13. М. Саар вместе со своими учениками: Х. Отса, Э. Мяги и Э. Ялясом.
14. Лесная романтика Хюпассааре была для композитора лучшим источником вдохновения.
15. Программа концерта певицы Эллен Лайдре, составленная из последних произведений М. Саара.
16. Место, где зародилась мысль о песне «Дух севера».
17. Наковальня, которую смастерил дед М. Саара. Часы деда. Музыковед Карл Лейхтер записывает беседу с М. Сааром в его кабинете в Хюпассааре.
18. Камень, прозванный «мистическим». На камне брат композитора, Ханс Саар.
19. Любимое место купанья М. Саара.
20. Композиторы Харри Отса и Виллем Капп приехали навестить М. Саара в Хюпассааре.
21. Г. Эрнесак дирижирует Республиканским хором учителей.
22. Слушатели Таллинского университета культуры по традиции сажают дерево в Хюпассааре.
23. Прощание с гостями.
24. Грамота о присвоении М. Саару почетного звания народного артиста Эстонской ССР.
25. В день 75-летия. С женой и дочерью.
26. В концертном зале «Эстония» справляется 80-летие М. Саара.
27. В доме культуры Сууре-Яани отмечается юбилей композитора. В первом ряду: Пауль Кригуль, Маре Эрик, Анне Пикксаар, Март Саар, Магда Саар, Туули Саар, Густав Эрнесак, Виллем Капп, Адо Вельмет.

Peoples' Artist Mart Saar (1882—1963) is called very often the singer of our home country. That is absolutely true because from his youth up to the end of his days the composer sang about Estonian nature. Mart Saar had a close connection with folk songs that he learned to love already at home, listening to the lullabies and organ played by his father. The well-known Estonian composer spent his youth in Hüpässare (not far from Suure-Jaani) that is a real thicket. He is the author of hundreds of songs, romances, choirs and reworked folk songs. Here his forefathers, later forests lived in the 60th years of the 18th century.

From the early youth little Mart was fond of music. After he had finished the school, he entered the conservatoire in Petersburg. The advice was given by his friend Artur Kapp (the future composer). Mart Saar began to study in the organ class by professor L. Homilius. There he got acquainted with the outstanding Russian composer N. A. Rimski-Korsakov. After he had graduated from the conservatoire in 1907, M. Saar passed a rich creative period, whereas a big place was given to the active concert life in Tallinn and Tartu. He performed as an organist, pianist, musical critic and even gave lessons. When the Soviet Estonian Republic was re-established, M. Saar became the professor in Tallinn conservatoire.

During his life he never left his beloved places in Hüpässare and always found time to be there. It was somehow easy to create new works there. His songs and instrumental music are of specific character and are always fresh and sparkling. M. Saar continued writing till the end of his days.

According to the decision of the Ministry of Culture of the ESSR, his house in Hüpässare became the museum of Mart Saar. At present, as in the days of composer's life, lots of people visit the place every day.

Illustrations

1. Composer's mother Ann Saar, father Mihkel.
2. Rural teacher of Kaansoo Hans Mägi.
3. Hans Kapp and Artur Kapp.
4. Mart Saar in 1901.
5. Programme of the concert in 1903
6. Organ class of professor L. Homilius. Left above M. Saar, right J. Kärt, the third in the second row P. Süda, the fifth P. Penna in 1909.
7. N. Rimski-Korsakov
8. Friendly cartoon of K. A. Hindrey.
9. Former students of Peterburg conservatoire P. Süda, R. Kull, A. Topman, J. Aavik and M. Saar in 1913.
10. M. Saar's house in Hüpässare (at present a museum).
11. M. Saar among his relatives (in 1923), the first wife Eliise Saar, sister Anna, Liina Kask, mother Anna Saar, in front in the middle daughter Heli.

12. A long friendship and innumerable hikes tied Mart Saar with the composers Riho Päts and Tuudur Vettik.
13. M. Saar among his pupils H. Otsa, E. Mägi and E. Jalajas.
14. The best source of inspiration to the composer, was the forest romance of Hüpasaare.
15. Programme of Ellen Laidre's solo concert (10. X 1962.)
16. Birthplace of «Põhjavaim» («Nothern Ghost»).
17. The anvil fabricated by his grandfather. Grandfather's clock. Music scientist Karl Leichter is tape-recording Mart Saar's talk in composer's study in Hüpasaare
18. The stone that is called «mystical». On the stone composer's brother Hans Saar.
19. M. Saar's beloved swimming place
20. Harry Otsa and Villem Kapp visiting Hüpasaare.
21. «Põhjavaim» was performed by the singers of the Mixed Choirs of the Republics' Conductors. Conducted by G. Ernesaks.
22. The listners of Tallinn Cultural School on a visit to the composer. Planting a tree.
23. Guests are parting . . .
24. Honour certificate that was given for the honorary title of the Peoples' Artist of the ESSR
25. On his 75th birthday with his wife and daughter.
26. Celebrating of his 80th birthday in the Concert hall of «Estonia».
27. Commemorating the 80th birthday in Suure-Jaani. In the forefront Paul Krigul, Mare Erik, Anne Pikksaar, Mart Saar, Magda Saar, Tuuli Saar, Gustav Ernesaks, Villem Kapp, Ado Velmet.

20 kop.

A-27820

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00399217 1